

แนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะสับสนเฉียบพลันในผู้สูงอายุที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วย อายุรกรรมชาย 3 โรงพยาบาลลำปาง

กรชวัล สุทธะปา พว., สุกัญญา เลหาธนาคม พย.ม.

หลักการและเหตุผล: ภาวะสับสนเฉียบพลัน (Delirium) เป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 80 ปี ซึ่งมีโอกาสเกิดภาวะนี้สูงกว่าคนทั่วไปถึง 5.2 เท่า ภาวะสับสนเฉียบพลันนำไปสู่ภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง เช่น การพลัดตกเตียง หรือการดิ่งสายอุปกรณ์ทางการแพทย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและคุณภาพการดูแลผู้ป่วย สำหรับหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 3 โรงพยาบาลลำปาง พบว่าในปี 2567 มีผู้ป่วยสูงอายุเข้ารับการรักษาจำนวนมากถึง 1,253 ราย และในจำนวนนี้มีผู้ป่วยสูงอายุ 54 รายที่เกิดภาวะสับสนระหว่างการนอนโรงพยาบาล นอกจากนี้ ข้อมูลอุบัติการณ์การพลัดตกหกล้มของหอผู้ป่วยฯ ในปี 2566-2567 พบเหตุการณ์ 2 ครั้ง (ระดับ F และ D) และ 1 ครั้ง (ระดับ D) ตามลำดับ ตัวเลขเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะสับสนเฉียบพลันในผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วย

วิธีการศึกษา: สืบค้นเอกสารวิชาการจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างปี ค.ศ. 2020–2025 จำนวน 15 เรื่อง โดยใช้คำค้นหาหลักฐาน PICO ประกอบด้วย Population: ผู้ป่วยสูงอายุ อายุมากกว่า 60 ปี ที่มีภาวะสับสนเฉียบพลัน Intervention: การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะสับสนเฉียบพลันในผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การประเมินภาวะสุขภาพ การจัดการ การปฏิบัติการพยาบาล การให้ความรู้และคำแนะนำ และการบันทึกการปฏิบัติการพยาบาล Comparison: การดูแลตามแนวปฏิบัติมาตรฐานทั่วไปโดยไม่มีการป้องกันเฉพาะ และ Outcomes: ผู้ป่วยได้รับการประเมินความเสี่ยง อุบัติการณ์ของการเกิดภาวะสับสนเฉียบพลัน และความพึงพอใจของผู้ใช้แนวปฏิบัติการป้องกันภาวะสับสนเฉียบพลัน พัฒนาแนวปฏิบัติ โดยใช้หลักการของสภาวิจัยด้านการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1999) และจัดลำดับความน่าเชื่อถือตามเกณฑ์ของ Melnyk & Fineout-Overholt (2023) สังเคราะห์และยกร่างแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในระหว่างเดือนมกราคม - เดือนพฤษภาคม 2568

ผลการศึกษา: พบผลงานวิชาการที่ตรงกับเกณฑ์ PICO กำหนด จำนวน 15 เรื่อง จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1). การประเมินภาวะสุขภาพ 4 ข้อ คือ การประเมินภาวะสับสนเฉียบพลันโดยใช้เครื่องมือ 4AT การประเมินปัจจัยเสี่ยงที่ส่งเสริมให้เกิดภาวะสับสนเฉียบพลัน การประเมินระดับความรู้สึกตัว และการประเมินสาเหตุที่สามารถแก้ไขได้ 2). การจัดการ 1 ข้อ คือ การจัดการตามระดับคะแนนความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะสับสนเฉียบพลัน ประกอบด้วย การจัดการความปวด การจัดการด้านสภาพแวดล้อม และการจัดการด้วยการใช้ยา 3). การปฏิบัติการพยาบาล 5 ข้อ คือ ABCDEF bundle care การดูแลด้านสิ่งแวดล้อม ดูแลด้านความต้องการขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการทำกิจกรรม และการประเมินและการติดตามภาวะสับสนเฉียบพลันอย่างต่อเนื่อง 4). การให้ความรู้และคำแนะนำ 1 ข้อ คือ วิธีช่วยกระตุ้นความรู้สึกตัวและการรับรู้ของผู้ป่วย และ 5) การบันทึก 1 ข้อ คือ การประเมินความเสี่ยงและผลการดูแลผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะสับสนเฉียบพลัน

สรุปผล: แนวปฏิบัติทางการพยาบาลนี้นำเสนอวิธีการป้องกันภาวะสับสนเฉียบพลันในผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการประเมินปัจจัยเสี่ยง การจัดการสิ่งแวดล้อม การดูแลแบบองค์รวม และการมีส่วนร่วมของครอบครัว

การอภิปรายผล: การปฏิบัติตามแนวทางนี้อย่างครบถ้วนและสม่ำเสมอจะช่วยลดอุบัติการณ์ภาวะสับสนเฉียบพลัน ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยสูงอายุ ความสำเร็จของการป้องกันภาวะสับสนเฉียบพลันต้องอาศัยการทำงาน

ร่วมกันของทีมสหสาขาวิชาชีพ การมีส่วนร่วมของครอบครัว และการปฏิบัติตามแนวทางอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะหรือการพัฒนางาน: วางแผนดำเนินการประเมินคุณภาพแนวปฏิบัติด้วย AGREE II และทดลองใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินผลลัพธ์ทั้งด้านผู้ป่วยและระบบบริการ